

*Войналович Ю.Р.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Науковий керівник: Давидова І.В.,
к. с.-г. н., доцент, кафедра екології та природоохоронних технологій,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

СТАН ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Лісові ресурси, як важлива багатопланова частина промислового комплексу України, потребують вивчення, аналізу проблем галузі і можливих шляхів вирішення, для підвищення ефективності їх використання. Згідно з даними Державного агентства лісових ресурсів України, загальна площа лісового фонду України складає близько 10 млн гектарів, у тому числі покрита лісом – 8,6 млн га. Лісистість досягла лише 14,3 %, що значно менше, ніж лісистість більшості розвинених країн світу (Угорщина – 18 %, Франція – 27,8 %, Румунія – 28,1 %, Польща – 28,7 %, Німеччина – 29 %, США – 32,7 %, Болгарія – 34,4 %). Запаси деревини в Україні складають 1,3 млрд м³. Нерівномірність розміщення лісових ресурсів є наслідком різноманітних природних умов, але більшою мірою – впливу господарської діяльності людини, яка призвела до їх знищення. За результатами досліджень Національного аграрного університету встановлено, що в лісах України знаходилось 945 млн т фітомаси, в якій акумульовано понад 469 млн т вуглецю. Усього в Україні у 2022 р. заготовлено за всіма видами рубок лісу 11 410 тис. м³ ліквідної деревини, в тому числі шляхом спецвикористання лісових ресурсів – 5 000,7 тис. м³. Обсяги спеціального використання лісових ресурсів шляхом заготівлі деревини в порядку рубок головного користування за 2022 р. становлять 81,8 % від розрахункової лісосіки та 82,4 % від виділеного ліміту лісосічного фонду. Порівняно з 2021 р. ці показники зменшились на 4,4 %. Це пов'язано як зі значним падінням обсягів деревообробного виробництва, так і з неплатоспроможністю споживачів.

Значна частка круглих лісоматеріалів в Україні використовується без попередньої механічної та хіміко-механічної обробки (стовпи, паливо тощо), тому їх необхідно замінити більш ефективними. Очевидно, що сучасні умови розвитку України вимагають більш ефективного використання деревини та прискореного розвитку ресурсозберігаючих виробництв і технологій.

Таким чином, проаналізувавши сучасний стан лісових ресурсів України, можна зробити висновок, що основною проблемою є недостатня забезпеченість України лісовими ресурсами через нестабільне фінансування даної галузі. Для поліпшення ситуації необхідно: по-перше, прискорити розвиток галузей промисловості, які ефективно переробляють деревину (перш за все, целюлозно-паперову); по-друге, використовувати як сировину для розвитку целюлозно-паперової промисловості не тільки деревину, але й макулатуру, вторинні сировинні ресурси сільського та комунального господарств; по-третє, внести зміни у нормативно-правове забезпечення сфери використання та охорони лісових ресурсів щодо визнання лісу як угіддя носієм цінності.

Через повномасштабну російську агресію в Україні 2022-2024 рр. згоріли значні лісові площі, наслідком чого стало проходження постпірогенних сукцесій. Причому це стосується як сходу, півдня, так і півночі нашої країни. Починаючи з 24 лютого 2022 року в Україні було охоплено пожежами різної інтенсивності понад 50 тис. гектарів територій лісового фонду. Близько половина цієї площі припадає на Чорнобильський біосферний заповідник. Згідно статистичних даних Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, в наслідок військової агресії росії в українських лісах у весняний період трапилось втричі більше пожеж, ніж минулого року в аналогічний період. Найбільш постраждалими регіонами є: Чернігівщина – приблизно 400 тис. га., Сумщина – 290 тис. га., Луганщина – 200 тис. га., Київщина, Житомирщина та Харківщина – 120-160 тис. га.

Відновлення лісів після війни вкрай важливе для екології та біорізноманіття. Ліси є життєво важливими для очищення повітря, поглинання вуглекислого газу та допомагають зберігати ґрунти від ерозії. Тому важливо вжити заходи з відновлення лісів, включаючи висадку нових рослин, охорону від лісових пожеж та контроль за лісосіками. Такі дії допоможуть відновити екологічну рівновагу та забезпечити довгострокову стійкість лісових екосистем.

Список використаної літератури

1. Осадчук К.О., Давидова І.В., Корбут М. Б., Бондарчук В.М., Бабяк В.В. Репрезентативність природних екосистем у природно-заповідному фонді Житомирської області. Технічна інженерія. 2021. Вип. 2(88). С. 135–147.
2. Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.В., Пацева І.Г., Курбет Т.В. Оцінка стану природно-заповідного фонду Житомирської області. Екологічні науки : науково-практичний журнал. К.: видавничий дім «Гельветика», 2023. № 3(48). С. 108-115.